

Jaarverslag Stichting Teelt Overleg 2022-2023

Correspondentie adres

G. Hermans
Boxtelseweg 23
5481 VE Schijndel
E: info@stichtingtog.nl
T: +31682787607
W: www.stichtingtog.nl

Jaarverslag 2022-2023 Stichting Teelt Overleg Groenten

Voor u ligt het jaarverslag 2022 - 2023 van de Stichting TOG. Dit verslag geeft u een inzicht in de activiteiten die de TOG en haar leden (verwerkers en telers) afgelopen 2 jaar hebben opgepakt om een veilige en gezonde voedselproductie te kunnen blijven uitvoeren.

In een wereld waar gezonde voeding onze missie is, waren 2022 en 2023 wederom bewogen jaren. Knelpunten op gebied van gewasbescherming, nutriënten uitspoeling, klimaatveranderingen, energietransitie en de maatschappelijke / politieke druk bij onze telers, leveren veel uitdagingen op. Niet alleen om te werken aan oplossingen en voldoende inkomsten op bedrijfsniveau, maar ook om constant mee te veranderen en de bedrijfsvoering aan te passen, op al deze aspecten.

We willen minder afhankelijk zijn van chemische gewasbeschermingsmiddelen, maar daarvoor moeten we wel de tijd krijgen om onze teelten en productiewijzen aan te passen. In een aantal teelten kunnen bepaalde insecten niet meer bestreden worden, met alle gevolgen (schade) van dien (bonenvlieg). We praten al niet meer over het bestrijden van plagen, maar het beter beheersbaar houden. Er wordt gewerkt aan oplossingen, maar die zijn niet meteen toepasbaar. Een geïntegreerde aanpak van verschillende strategieën is nodig om de plagen beheersbaar te houden.

We willen graag onze teelten doorontwikkelen, zodat er minder nitraat uit spoelt. Afgelopen jaren zijn er al goede resultaten geboekt. Door nieuw beleid van het ministerie moet er een versnelling plaats vinden en worden regels ingevoerd, die het werken met de natuur soms onmogelijk maken. 2023 had een nat voorjaar, met als gevolg dat gewassen pas laat gezaaid konden worden. Ook leverde een zeer nat najaar allerlei oogstproblemen op. Het gaf eens te meer aan dat opgelegde datum-landbouw niet werkt. Ook TOG leden willen zo schoon mogelijk grond en oppervlakte water, maar daar moet wel samen aan gewerkt worden. Ook nieuwe kennis heeft tijd nodig om geïmplementeerd en toegepast te worden.

Als TOG stimuleren we bijvoorbeeld de ontwikkeling van robotisering. We zijn ervan overtuigd dat individuele plantverzorging met mest en middelen mogelijk is, maar de ontwikkeling van deze nieuwe technieken kost tijd en veel geld. Daarbij speelt mee dat onze teelten een onderdeel zijn in het bouwplan van een akkerbouw bedrijf, dat niet alleen deze, maar ook andere uitdagingen heeft.

We willen meer alternatieven ontwikkelen voor onze gewasverzorging. De eerste innovators experimenteren ermee en zijn betrokken bij de ontwikkeling van dergelijke apparaten, maar het duurt nog wel een paar jaar, voordat robots breed toegepast worden.

Afgelopen jaar is ook met veel partijen samengewerkt om tot een betere belangenbehartiging te komen. Dat heeft zeer positief gewerkt en zal zeker in 2024 voortgezet worden.

Ik wens u veel leesplezier en neem gerust contact met ons op als u vragen heeft of mee wilt werken aan het realiseren van onze doelstellingen.

Namens het TOG bestuur
M. van Rijsingen (Voorzitter)

Jaarverslag 2022-2023 Stichting Teelt Overleg Groenten

Voorwoord

Telers en verwerkers hebben dezelfde belangen als het gaat om de kwantiteit en kwaliteit van het te verwerken eindproduct en derhalve is een goede samenwerking efficiënt en noodzakelijk. VIGEF en telersorganisatie LTO hebben in 2014 de stichting TOG (teelt overleg Groenten) opgericht. Deze samenwerking zorgt voor verbetering van de continuïteit, kwaliteit en kennisontwikkeling nu en naar de toekomst.

TOG is aan beide werelden gekoppeld en dat maakt haar positie zo uniek. De belangen liggen voor zowel de verwerkers als de telers ten aanzien van productie, kwaliteit, kwantiteit en continuïteit in het verlengde van elkaars bedrijfsvoering. Soms zijn ze zelfs totaal verweven en is er sprake van een sterke ketenverbondenheid.

De sector van industriegroenten is geen grote sector in Nederland. Samenwerking met andere partijen en collega's in andere Europese landen is dan ook van groot belang. Niet alleen op het gebied van voedselveiligheid, maar ook op het gebied van veredeling, gewasbescherming, teelt en andere wetgevende kaders.

Om nog beter en effectiever te werken is Vigef afgelopen jaar lid geworden van de BO akkerbouw. TOG werkt hier al veel mee samen als het gaat om het voedselveiligheidscertificaat (VVAK), maar nu gaat ook meer samenwerking op gebied van onderzoek plaats vinden. TOG was hier al in 2022 mee gestart door samenwerking in het onderzoek naar de bestrijding van de bonenvlieg.

Door de snelle veranderingen in de wereld met betrekking tot klimaat en de aanpassingen daarop door het EU beleid en Nederlandse beleid wordt binnen TOG, de visie en strategie jaarlijks langs de ontwikkelingen gelegd. We willen snel kunnen inspelen op veranderingen.

Ontwikkelingen van het afgelopen 2 jaar met betrekking tot de kaderrichtlijn nitraat hebben tot gevolg gehad dat we ook meer in contact zijn gekomen met telers in de versmarkt van de vollegrondsgroenten. Dit heeft tot een intensievere samenwerking geleid met Vigef, Het GroentenFruithuis, LTO akkerbouw-volleggrond, en vollegrondsgroenten.net. Gezamenlijk zijn we in overleg met de ministerie van LNV om betere en uitvoerbaardere richtlijnen te krijgen.

Ook in het onderzoek is meer samenwerking tot stand gekomen, waarbij in het bijzonder de gemeenschappelijk aanpak van het onderzoek bonenvlieg bestrijding met partners in het LTO plantgezondheidsprogramma en BO akkerbouw tot stand is gekomen.

TOG leden willen mee blijven veranderen.

G. Hermans
Coördinator TOG

Leden van de stichting

De stichting zet zich in voor alle telers van groenten voor de verwerkende industrie en versmarkt in Nederland.

Missie

Wij telen en verwerken via aantoonbare duurzame teeltmethoden verse groenten met als doel de consument te voorzien van gezonde en lekkere voeding.

Visie

Telers en verwerkers werken samen om de kwaliteit, leveringszekerheid van groenten te waarborgen op een zo duurzaam mogelijke wijze.

Doel van de stichting TOG

TOG zet zich in voor alle praktijkgerichte teeltaangelegenheden die zich voordoen in de teelt van groenten voor de verwerkende industrie en versmarkt in Nederland en geeft ondersteuning op het gebied van verduurzaming van de teelt.

De hoofdthema's waar TOG aan werkt houden verband met werkzaamheden waar industriële verwerkers en industrie groentetelers gezamenlijk knelpunten proberen op te lossen. Zij wil kwaliteit, kwantiteit, continuïteit en leveringszekerheid van productie en aanvoer borgen op een zo duurzaam mogelijke wijze. TOG houdt daarbij rekening met aspecten die verband houden met de teelt, oogst, verwerking en vermarkting van de producten. Leden van TOG telen niet alleen in Nederland, maar ook in de aangrenzende landen. In al die landen, en ook op Europees niveau, verandert de maatschappelijke houding ten aanzien van teelt en verwerking van producten.

De visie van TOG loopt parallel aan de visies van de VIGEF en LTO Nederland wat betreft verduurzaming, Integrated Pest Management en emissiebeperkingen.

Doelen 2030:

- Emissievrije teelt
- Residu vrije teelt
- Integrated Pest Management
- Robuustere teelten door gezondere bodem
- Grotere rol van industriegewassen in het bouwplan akkerbouwers
- Intensieve Europese samenwerking met telers en verwerkers op gebied van:
 - o Voedselveiligheid
 - o Gewasbescherming
 - o Ontwikkelen kennis
 - o Veredeling

In 2023 telt de stichting 18 leden. Bestaande uit zowel verwerkers als telers verenigingen.

De totale oppervlakte industriegroenten in Nederland van aangesloten leden:

2016: 10.370 Ha.

2017: 10.500 Ha.

2018: 10.035 Ha.

2019: 11.006 Ha.

2020: 10.421 Ha.

2021: 11.106 Ha.

2022: 9.641 Ha.

2023: 11.371 Ha.

Onderstaand ziet u een verdeling in hectaren van de hoofdgewassen.

Arealen per gewas

gewas/areaal	2023
wortelen	1870
schorseneren	495
doperwten	4011
sperziebonen	3129
tuinbonen	182
Kapucijners	121
Spinazie	1231
boerenkool	100
rode kool	121
spruiten	2
zuurkool	1
gedroogde bonen	
Rode biet	50
overige	59
totalen	11371

Strategie

Om de doelstellingen te realiseren werkt de TOG aan een aantal belangrijke inhoudelijke thema's. Dit doen we waar mogelijk in overleg en samenwerking met partners, danwel in projecten. In 2022 en 2023 is aan veel thema's gewerkt.

1. Bestuur en taken

- Algemeen doorontwikkelen van de stichting, ook op EU niveau
- Actualiseren visie en strategie
- Prioriteren thema's
- Ontwikkelen en opzetten nieuwe projecten
- Nieuwe leden

Bestuur van de stichting

Het dagelijks bestuur bestaat in 2023 uit:

- Ma. van Rijsingen (vanRijsingenGreen BV)
- M. Wolthuis (HAK)
- M. Bax (LTO)

Het totale bestuur 2023:

Marcel van Rijsingen	vanRijsingenGreen BV
Frans Maassen	VanRijsingen Source
Marco Bom	Ardo B.V.
Maurits Bax	LTO / ZLTO / Greenyard Prepared Belgium nv
Mark Laurijssen	Oerlemans Foods Waalwijk B.V.
Jan Veendrick	Veco B.V.
Jean-Paul Tacken	Taco Agro B.V.
Marko Wolthuis	Hak B.V.
Joachim Nieuwhoff	Hak B.V.
Joris van Lierop	Groenteverwerking Laarakker
Cees Geven	Coöperatieve Telersvereniging de Schakel
Rik Ceyskens	Greenyard Prepared Belgium nv
Carl Clearhout	Greenfarm CVBA
Bryan Boelders*	Baltussen
Vacature teler	LTO / Laarakker
Vacature teler	LTO / ZLTO / Ardo
Jan Berkers	Telersvereniging "De Schakel"
Rogé Meuwissen	LTO / LLTB
Vacature teler	LTO / LTO Noord
Dirk Kramer (ag. Lid)	G. Kramer & Zn. B.V.
Wim Scheefhals (ag. Lid)	Coroos
Geert Hermans	Coördinator TOG

*Vacature

Jaarlijks is 5 keer vergaderd door het bestuur. Het Dagelijks bestuur heeft 2 keer vergaderd.

De taak- en portefeuille verdeling binnen TOG worden jaarlijks vastgesteld.

Alle taken zijn binnen TOG verankerd, alsmede een goede bestuurlijke borging vanuit Vigef en LTO.

Taken en portefeuille verdeling TOG 2023

Onderwerp	Portefeuille houder
Zaai zaad en veredeling	M. Wolthuis
Werkgroep Ziekten en onkruidbestrijding	C. Geven, J.P. Tacken, J. van Lierop, M. Bom, P. van 't Westeinde (CEMP).
Onderzoek Algemeen	C. Geven, R. Meuwissen, M. Bax, adviseurs
Teelt onderzoek Onderzoek proeven 2023: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vanggewas onderzoek in sperzieboon (2022-2023) 2. bonenvlieg onderzoek (2022-2023-2024) 3. Spinazie: <ul style="list-style-type: none"> - Pythium zaadbehandeling - Pythium grondbehandeling - Onkruidbestrijdings proef 4. PPS Groen op Zaad (2021-2024) 5. PPS Transmissie Humane Pathogenen (2019-2023) 	M. Bom P. v` t Westeinde
Robotisering	G. Hermans
Zware metalen	C. Geven
VVAK	J.P. Tacken, J. Veendrick
Compost problematiek	M. Wolthuis
PPS Groen op Zaad	A. Tange
Bodem, water en bemesting	telers
PPS GROEN	M. Wolthuis
Beregeningssignaal industriegroenten	telers
Project PPS Bodem	C. Geven
Werkgroep ziektekiemen: PPS Transmissie humaan pathogenen	J. Veendrick, A. van Veen
Inkoopvoorwaarden	C. Geven, M. Wolthuis
TTW werkgroep "on the Way to planet Proof"	A. Tange

2. Inhoudelijke bestuurszaken 2023

Versterken strategische samenwerkingen

In 2022 is gestart om intensiever samen te werken met Vigef, GroentenFruithuis, LTO vakgroep akkerbouw-vollegroondsgroenten. Vanuit de discussie over de beleidslijnen van ministerie van LNV met betrekking tot het 7de actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn is dit overleg en de daaruitvloeiende samenwerking in 2023 versterkt.

In het najaar van 2022 zijn medewerkers van het ministerie van LNV door ons samenwerkingsverband uitgenodigd om in het veld naar onze gewassen te kijken en de discussie rondom de gewaslijsten te voeren. Door dit overleg en overleggen daarna zijn een aantal van onze wensen gehonoreerd. Helaas konden we de sperzieboon niet op de wintergewaslijst krijgen. Dit heeft ertoe geleid dat TOG in navolging van een demo in 2022 in 2023 een vangewasproef in sperzieboon heeft opgezet. Ook een aantal specifieke vollegroondsgroentengewassen werden niet op de lijst geplaatst.

Strategische keuze Vigef voor lidmaatschap BO akkerbouw.

Mede door de ontwikkelingen van de afgelopen jaren heeft Vigef ervoor gekozen om lid te worden van de BO akkerbouw. Deze keuze is in goed overleg met TOG tot stand gekomen. TOG werkt immers al samen op een aantal onderdelen met de BO akkerbouw: onderzoek en VVAK (Certificeringsoverleg; BENE overleg). In de netwerken komen we elkaar vaak tegen. Tezamen vertegenwoordigen de leden van BO Akkerbouw alle schakels van veredeling, teelt, handel en verwerking van akkerbouwgewassen. Samenwerken op thema's als onderzoek en een toekomstbestendige keten is door samenwerking beter mogelijk. Industriegroenten zijn immers een belangrijk onderdeel in het bouwplan voor veel akkerbouwers. Beleidsmatig zal Vigef in het bestuur van BO akkerbouw een rol spelen. Teelttechnisch zal TOG een rol nemen in de onderzoekcommissie, als afgevaardigde vanuit de Vigef. Door interne discussie binnen de Vigef en het lidmaatschap van de Vigef bij BO akkerbouw is ook de financiële verdeling en inning van gelden op basis van nieuwe afspraken vastgesteld.

Overleggen met andere netwerkpartners:

- Met CKCert zijn nieuwe afspraken gemaakt omtrend de Controle Tenderometers seizoenen 2023 – 2025.
- LTO vakgroep akkerbouw-vollegrond: TOG heeft een bestuurszetel ingevuld in de vakgroep. Veel thema's zijn met betrekking tot belangenbehartiging overeenkomstig. Ook hier is een goede samenwerking opgezet, waardoor er een betere belangebehartiging tot stand komt.
- LLTB / ZLTO: Door de discussie over de 7de kaderrichtlijn nitraat en het actieprogramma is veel overleg met deze organisaties geweest. Er is samen opgetrokken in Zuid Nederland. In overleg met allerlei organisaties zijn afspraken gemaakt om allemaal op dezelfde wijze te N-min monsters van percelen te nemen, zodat veel uniforme data verzameld kunnen worden. Er zijn diverse expertmeetings georganiseerd om kennis te delen en partijen van kennis te voorzien om betere keuzen te maken.
- Onderzoekinstellingen:
 - o WUR: Er is regelmatig overleg met verschillende afdeling / specialisten van WUR op het gebied van nitraatuitspoeling, bodemgezondheid, opzetten onderzoek, PPS deelnames, kennisontwikkeling en uitwisseling kennis over projecten (nitraatuitspoeling, uireka, strokenlandbouw, robotisering etc).
 - o Vertify (Zwaagdijk): via deelname in pps project "Groen op zaad" en het gemeenschappelijk onderzoek met BO akkerbouw, LTO plantgezondheidsprogramma Bonenvlieg.
 - o Exploras: Overleg en uitvoering onderzoek in de regio.
- Brabantse Milieu Federatie: Specifieke interesse in projecten ter vergroting van de biodiversiteit op de akker en of dat inzetbaar is voor bijvoorbeeld het beheersbaar krijgen van de bonenvlieg aantastingen.
- Stichting Proef & Selectie: De stichting heeft een nieuw bestuur. Er is overleg geweest om te kijken of we onderzoekprojecten gemeenschappelijk kunnen financieren. Inmiddels nemen 2 bestuursleden deel aan het intercropping proef overleg.
- Provincies; Greenpoort Nederland; Topsectoren Tuinbouw en Uitgangsmateriaal en Agri&Food.
- Internationaal:
 - o The Industry-Farmers working group: Er is samenwerking met Frankrijk en België op gebied van bonenvlieg bestrijding oplossingen. Met andere landen in deze working group worden andere gemeenschappelijke knelpunten samen opgepakt.
 - o TOG heeft een aantal prioriteiten op deze agenda gezet voor een gezamenlijke aanpak.
 - Insecten en schimmels. Wat kunnen we in kader klimaatverandering aan nieuwe ziekten en plagen in het noorden verwachten?
 - Zaadcoating spinazie: pythium
 - Zaadcoating erwten: bodemschimmels; luizen (milieuwinst)
 - Onkruidbestrijding in de kleine teelten: schorseneer, pastinaak, spinazie.

- Meer contact met veredelaars voor onze gewassen (ziekten, schimmels). Crisper-Cas stimuleren om toe te laten. We hebben nieuwe technieken nodig om duurzaam te telen.
- BENE overleg: Afstemming overleg met VEGEBE / VVAK Nederland
- Ministerie van Landbouw:
 - Overleg, vooral in samenwerking met andere netwerkpartners inzake de 7de kaderrichtlijn nitraat. Onderwerpen: uitvoerbaarheid opgestelde richtlijnen, de gewaslijsten, de ontwikkeling maatwerk aanpak, uitgangspunten metingen etc.
 - Opzetten meetnetwerk bedrijven vollegrondsgroenten om actuele meetcijfers te krijgen. Het ministerie heeft nu samen met het RIVM een pilot opgezet waarin de nitraatuitspoeling onder VGG-teelten in beeld wordt gebracht. De resultaten van onderzoeken die nu gebruikt zijn, zijn al 15 jaar oud en daar komt bij dat deze onderzoeken zich alleen toelagen op het zuidelijk zandgebied. Er is dus een zeer beperkt inzicht in de huidige nitraatuitspoeling van vollegrondsgroenteteelten.

Overige onderwerpen:

- Kennisontwikkeling hoe je met risico's in de keten om kunt gaan. Immers als er in de teelt iets mis gaat heeft de keten er last van. Gaat er in de verwerking wat mis, kan de oorzaak ook in de keten liggen. Je bent allemaal afhankelijk van elkaar. Hoe kun je dit beter managen. Het bestuur heeft zich laten informeren over de ontwikkelingen rondom de biodiversiteitsmonitor, die BO akkerbouw in samenwerking met partners ontwikkeld. TOG zit in de klankbordgroep.

3. Teeltzaken gewassen:

- Teelthandleidingen hoofdgewassen:

Van de hoofdgewassen worden met enige regelmaat teelthandleidingen geschreven, zodat onderling het kennisniveau gedeeld wordt en beschikbaar komt voor telers.

Werkgroep gewasbescherming en onkruidbestrijding:

Binnen de TOG is een werkgroep, die zich specifiek en verdiepend, samen met de CEMP, bezig houdt met de knelpunten die zich op korte termijn voordoen en komende jaren gaan aandienen. Er is een grote urgentie om kort op deze ontwikkeling te zitten en daar waar kan actie te ondernemen. Eenieder brengt zijn kennis en netwerk in om (internationale) ontwikkelingen in te brengen vanuit de diverse organisaties. Daarmee willen we sneller en beter op knelpunten kunnen anticiperen.

In 2023 is de werkgroep 5 keer bij elkaar geweest en zijn actuele en toekomstige knelpunten in beeld gebracht. Deze knelpunten zijn gedeeld, besproken en aangevuld door alle adviseurs van de deelnemers binnen de TOG. Nagedacht is over oplossingen voor de korte termijn en lange termijn, wat zich o.a. vertaalt in onderzoek vragen.

- Definiëren onderzoek vragen en uitzetten van teeltonderzoek / onderzoek:

Jaarlijks wordt een onderzoekagenda opgesteld, waarbij alle TOG leden knelpunten en

vraagstellingen inbrengen. Het bestuur stelt prioriteiten vast t.a.v. het uit te zetten onderzoek. Hierbij worden zowel de actuele knelpunten als onderzoek, dat past in de lange termijn visie van TOG opgepakt. Onderwerpen / thema`s:

1. Verduurzamen van de teelten
 - Verbeteren bodem: Organische stof; groenbemesters en bodemleven
 - Efficiënt water geven
2. Kennis ontwikkeling van residu vrije teelten
 - 0% emissie naar bodem, water en lucht
3. Integrated Pest Management (IPM)
 - Beheersing van insecten, onkruiden en ziekten door een combinatie van maatregelen
 - Maatregelen moeten kosteneffectief, milieuvriendelijk en sociaal acceptabel zijn
 - IPM omvat het verantwoorde gebruik van pesticiden en plant biotechnologische oplossingen
4. Ontwikkelen en implementeren nieuwe teelttechnieken, Smart Farming en robotiseringstechnieken.
5. Industriegroenten als belangrijke factor in bouwplan
6. Kennisnetwerk en relaties met de gewasbeschermingsmiddelen industrie
7. Opzetten mogelijke samenwerkingen
8. Kennismeeting voor adviseurs in juli
9. Kennismeeting voor adviseurs in december

- Onderzoek en kennisontwikkelings programma:

In 2023 is op basis van geïnventariseerde knelpunten een onderzoek programma opgezet. De diverse onderzoeken zijn uitgezet bij een aantal onderzoeksinstellingen. De resultaten van deze proeven zijn vastgelegd in verslagen en zijn beschikbaar op de website. Op de kennisdagen zijn de resultaten gepresenteerd. Dit onderzoek sluit aan bij lopende projecten vanuit 2022 danwel zijn nieuw opgezette projecten.

Onderzoek 2023:

1. Vanggewas onderzoek in sperzieboon.

Door de nieuwe richtlijnen van het ministerie van landbouw is het niet mogelijk om na 1 oktober nog sperzie bonen te oogsten, zonder een N korting op het perceel te krijgen voor het daaropvolgende teeltjaar. Immers voor 1 oktober moet er een vanggewas gezaaid zijn. Dit leidt er toe dat de verwerkingsfabrieken eerder moeten stoppen met het verwerken van bonen. In 2022 hebben we als TOG een demoproef opgezet om een vanggewas tussen de bonen te zaaien vóór 1 oktober. Deze demoproef heeft tot een uitgebreide onderzoekproef geleid in 2023 op WUR proeftuin Vredepeel. De resultaten hiervan zijn positief. Het is mogelijk om voor 1 oktober een vanggewas tussen bonen te zaaien. Ook met een positief effect op de nitraatgehaltes in de bodem. De meetproeven lopen in het voorjaar 2024 nog door. Verwachting is dat we deze proeven in 2024 nog eens herhalen. Overleg met het ministerie is opgestart over deze mogelijkheid. Immers als telers dit in 2024 gaan toepassen en ministerie gaat vanuit satellietbeelden controles uitvoeren, kan dit zomaar tot misverstanden leiden. Immers vanuit de satellietbeelden kun je niet zien of er een vanggewas tussen de bonen staat. Wel of het nog na de oogst staat.

Vanggewas staat nog na oogst bonen

2. Bonenvlieg onderzoek.

In samenwerking met BO akkerbouw en het LTO programma plantgezondheid loopt er al 2 jaar een proef om in teelten gewasbeschermingsstrategieën te ontwikkelen voor beheersing van de bonenvlieg aantasting. In deze proeven liggen zaadbehandelingen en gewasbehandelingen. Er is ook een landelijk expert team opgezet met o.a. experts die ook met de uivlieg bestrijding bezig zijn. Dit onderzoek loopt in 2024 nog door.

3. Pythium in Spinazie.

In dit gewas treden steeds meer problemen op met de bodemschimmel Pythium. Er zijn proeven opgezet met verschillende toepassingen van zaadbehandeling en grondbehandeling.

4. Onkruidbestrijdings proef in spinazie

Het aantal toegelaten onkruidbestrijdingsmiddelen met een goede werking in spinazie is minimaal. In deze proef zijn een aantal strategieën met middelen uitgetest.

Onkruidbestrijding in spinazie

Bonenvlieg onderzoek

5. PPS Groen op Zaad

In dit PPS Consortium werken bedrijven en instanties samen om gezamenlijk kennis en ervaring op te doen met alternatieve zaadbehandelingen voor de bestrijding van ziekten. Ook het ontwikkelen van een uniforme toets, om deze middelen te testen, maakt onderdeel uit van deze PPS. Voorlopige resultaten zijn op de kennisdag in december 2023 gepresenteerd.

6. PPS Transmissie Humane Pathogenen

Deze PPS is in 2023 afgerond. De resultaten van de proeven worden begin 2024 gepubliceerd. Concreet komt het er op neer dat er geen problemen zijn met het gebruik van verse mest in vollegrondsteelten.

Kennisontwikkeling 2022-2023:

Er is op 2 december in 2022 een kennisdag georganiseerd. De zomer kennisdag was afgelast, omdat er weinig zaken in de proeven te zien waren.

Er zijn in 2023; 3 kennisdagen georganiseerd:

- 21 juli was de veldbijeenkomst van onze Proeven Bonenvlieg te Aarle-Rixtel (Vertify)
- 6 september veldbijeenkomst spinazie proeven (Exploras)
- 6 oktober bezichting veldproef vanggewas sperzieboon (WUR Vredepeel)
- 1 december TOG kennisdag; presentatie en discussie resultaat onderzoeken en kennisontwikkeling.

Onderzoek 2024:

Voor het nieuwe jaar worden in de periode januari t/m maart nieuwe voorstellen voor onderzoek opgesteld en beoordeeld. Reeds lopend / geagendeerd:

1. PPS Bodemprogramma: Kennis op maat project "Bodemverdichting"
2. PPS Groen op Zaad
3. Vanggewas onderzoek in sperzieboon
4. Bonenvlieg onderzoek
5. Intercropping onderzoek in Sperzieboon
6. In samenwerking met BO akkerbouw is de knolcyperus geagendeerd. Dit is een toenemend probleem aan het worden. Er worden expert meetings in 2023 en begin 2024 georganiseerd. Op basis daarvan volgt een actieplan.

4. Gewasbescherming

Coördinator Effectief Middelen Pakket (CEMP)

Om de transitiedoelstellingen naar 0 % emissie en residu vrije producten te behalen en om op een goede manier Integrated Pest Management toe te passen blijft een effectief middelen pakket noodzakelijk. TOG investeert daarom in een CEMP. Goede contacten met CGTB, NVWA en binnen EU zijn noodzakelijk om een goed middelenpakket te behouden.

Daarnaast werkt TOG internationaal samen met Frankrijk, Duitsland en België om ook op EU niveau gesprekspartner te zijn in discussies, kennis te delen en gemeenschappelijk op te treden.

Knelpunten worden samen met de CEMP opgepakt om tot oplossingen te komen. Daar waar mogelijk en nodig wordt gezamenlijk met anderen (internationaal) aan oplossingen gewerkt. De druk op de toelating en het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen geven veel problemen in de teelten, doordat middelen geen nieuwe toelating meer krijgen of niet worden aangevraagd en er geen alternatieven voor handen zijn.

Afgelopen jaar is er wederom veel schade opgetreden in de sperzieboon door de bonenvlieg.

De onkruidbestrijding in onze gewassen blijft een groot aandachtspunt. In een aantal gewassen is het middelenpakket zo smal dat bij wegvallen ervan de teelt in Nederland dreigt te stoppen.

Alternatieven

Het zoeken naar alternatieven verloopt niet snel en het vraagt steeds meer kennis om toch tot een goede productie te komen. Velen verwachten veel van de ontwikkeling en inzet van "Groene" middelen en robotisering. Deze ontwikkelingen gaan echter erg langzaam, vergen forse investeringen en op het moment dat er middelen / machines beschikbaar komen, moet de praktijk er mee leren werken en zullen teeltstrategieën zich moeten wijzigen. Ook dit kost tijd en vraagt om experimenteer ruimte en kennisontwikkeling.

Bonenvlieg aantasting:

De proeven met Lumiderm VG tegen bonenvlieg hebben er in geresulteerd dat de betreffende firma bezig is met een toelatingsaanvraag. Vooruitlopend daarop is een tijdelijke toelating aangevraagd om het knelpunt van de bonenvlieg aantasting aan te kunnen pakken. In België en Duitsland zijn deze tijdelijke toelatingen gehonoreerd. In Nederland helaas niet.

5. Zaaizaad.

Knelpunten en ontwikkelingen staan standaard op de agenda van de TOG. Er is contact met veredelaars. Op deze wijze houdt TOG inzicht in de activiteiten die wel en vooral niet of niet meer lopen bij veredelaar. Op EU niveau streven we ernaar het onderwerp veredeling ook op de agenda te krijgen. Op EU niveau kunnen we interessante partners voor veredelingsbedrijven zijn. Om hier structureel meer aandacht op te zetten wordt een plan van aanpak opgesteld dat in tot uitvoering moet komen.

6. Voedselveiligheid

Doel:

- Het actueel en zo breed mogelijk inzetbaar houden van VVAK tegen acceptabele kosten
- Global Gap, volgen ontwikkelingen via LTO en Certificerings overleg
- Keur Compost: TOG blijft streven naar kwaliteitsverbetering van compost

Activiteiten 2022 en 2023:

- a) Jaarlijkse update VVAK Industriegroenten
- b) Integratie DAB module in VVAK
- c) Certificeringsoverleg: 2 keer per jaar overleg met alle aangesloten sectoren binnen de VVAK. Ter voorbereiding is er TOG portefeuillehouders overleg voor eventuele adviezen voor aanpassing VVAK.
- d) Overleg met partijen in binnen- en buitenland: specifiek VVAK Frankrijk. Afgelopen jaar is hier weinig ontwikkeling in geweest. Een definitieve versie ligt nu klaar om ingediend te worden.
- e) Specifiek overleg Vegebe (België) voor afstemming en gezamenlijke acties met Vegaplan heeft afgelopen jaar niet plaats gevonden. Vegaplan heeft in 2023 haar protocollen herijkt. Zodra dit klaar is wordt dit plan weer tegen het VVAK aangehouden ter vergelijking.
- f) SAI Goud: Dit niveau streven we als TOG na en is ook bereikt in 2023.
- g) Overleg met de Certificerings instellingen heeft 2 keer plaats gevonden, teneinde de kwaliteitsborging van VVAK op niveau te houden. Dit is door BO akkerbouw gerealiseerd.
- h) Compost kwaliteit; in 2022 is er gemeenschappelijk dag georganiseerd, waar BVOR / VA en TOG / BO akkerbouw een composteringsbedrijf en een TOG verwerkingsbedrijf (Laarakker) hebben bezocht. Doel: elkaars bedrijfsprocessen bekijken en knelpunten bespreken om te kijken in hoeverre we de kwaliteit beter kunnen krijgen en wat daar voor nodig is. In 2023 is er helaas geen vervolg op gekomen. Het prikken van een gezamenlijke datum schijnt erg moeilijk te zijn.
- i) Strategische heroriëntatie VVAK zit in afrondende fase.
- j) Digitalisering VVAK wordt opnieuw over gediscuseerd. Dit mede door herijking strategie. Wellicht komen er nieuwe bijlagen binnen het VVAK. Denk aan biodiversiteitsmonitor.

7. Tenderometer ijkingen

TOG coördineert en organiseert de gezamenlijke ijkingen van tenderometers bij haar aangesloten leden in Nederland. Jaarlijks wordt geëvalueerd en de tevredenheid getoetst. Inmiddels wordt ook bij niet leden in Nederland dit uitgevoerd. Wel tegen andere tarieven.

In 2023 is de uitvoering van de ijkingen contractueel opnieuw weggezet bij CKCert België.

Voortgang vindt in overleg met CKCert plaats.

8. Versterken internationale samenwerking

Internationale samenwerking is van groot belang. TOG wil meer en een betere samenwerking binnen Europa. Daarbij zijn een aantal thema's benoemd:

A. Voedselveiligheid.

- a. Bevorderen gebruik VVAK/Vegaplan binnen Europa
- b. Ontwikkelingen volgen rondom Global GAP en andere keurmerken
- c. Actualiteiten voedselveiligheid volgen: bemesting, compostkwaliteit, verminderen administratieve last

B. Gewasbescherming

- a) In overleg met Europese partners onder de vlag van Profel, kennis en knelpunten vanuit de sector inbrengen in de Minor Usere Group Fruit & Vegetables en de gezamenlijk gedefinieerde knelpunten proberen op de agenda te krijgen
- b) Kennis van CEMP 's uit Nederland inzetten in dit proces
- c) Gezamenlijk gewasbeschermings onderzoek / kennis delen
- d) In overleg met partners in Europa kennisontwikkeling op teeltkundig gebied afstemmen en uitwisselen
- e) Mogelijkheden inventariseren voor gezamenlijke thema's / gedeeld onderzoek

In 2023 is vooral nog ingezet op de ontwikkelingen en toelating van Lumiderm VG ter bestrijding van de bonenvlieg en is ook kennis uitgewisseld over de lopende programma's. Voor 2024 wordt gekeken naar een nieuw gemeenschappelijk knelpunt om daar aan te gaan werken. 2022 en ook 2023 verliepen de overleggen voornamelijk digitaal.

9. Communicatie

TOG heeft een bijzondere organisatiestructuur. Elke verwerker / telersvereniging heeft zijn/haar eigen contracttelers. Deze worden veelal door de eigen organisatie van informatie voorzien.

Centrale informatieverbreiding via TOG gebeurt via:

- a) Website: teeltinformatie; onderzoekinformatie; voedselveiligheidsaspecten
- b) Kennisbijeenkomsten adviseurs: onderzoek resultaten; actualiteiten; thema's
- c) Nieuwsbrieven en projectinformatie via de telersverenigingen.

Secretaris TOG
G. Hermans
+316 82787607
info@stichtingtog.nl

12 Januari 2024
Stichting TOG
Boxtelseweg 23
5481 VE Schijndel

